

9. Родіонов А.В. Психологія фізичного виховання і спорту: підручник для ВНЗ / А.В. Родіонов. М., 2004 -136 с.
10. Рудик П.А. Психологія: підручник для інститутів фізичної культури. / П.А. Рудик - М.: Фізкультура і спорт, 1964 - 464с.
11. Сінгер Р.Н. Міфи і реальність у психології спорту: підручник для інститутів фізичної культури. / Р.Н. Сінгер пер. з англійської / Передмова А.В. Родіонова - М: Фізкультура і спорт 1980 с. -152 С.
12. Станбулова Н.В. Психологія спортивної кар'єри: підручник для інститутів фізичної культури. / Н.В. Станбулова-М.: 2005 - 63С.
13. Уейнберг Р.С. Основи психології спорту і фізичної культури: підручник для вузів / Р.С. Уейнберг, Д. Гоулд; пер. Г. Гончаренко. - Київ: Олімпійська література, 2001. - 335с.
14. Уейнберг Р.С. Спортивна психологія: підручник для вузів / р.с. Уейнберг, Д. Гоулд. - М.: Фізкультура і спорт, 2005.- 338 с.
15. Фехтування: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності та спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. – К., 2014. – 50 с.
16. Хекхаузен Х. Психологія мотивації досягнення / Х. Хекхаузен. СПб.: Мова, 2001.-99 с.

Referens

1. Alekseev A. (2004) Psihagogika: soyuz praktichnoї psihogigieni i psihologii: navchalniy posibnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. *Osvitni tehnologii v masovomu i olimpiyskomu sporti*. Rostov n / d: «Feniks», 2004. 192s.
2. Gogun Y.M., Martyanov B.P. (2002) Psihologiya fizichnogo vihovannya i sportu: navchalniy posibnik dlya studentiv visch. ped. navch zakladiv. M.: Vidavniy tsentr «Akademiya», 228 s.
3. Ilin Y.P. Psihologiya fizichnogo vihovannya (1987) Navchalniy posibnik dlya studentiv pedagogichnih institutiv. M.: Prosveschenie, 287 s.
4. Kolomeytssev Yu.A. (2004) Sotsialna psihologiya sportu: ucheb.-metod. posibnik. Mn.: BDPU, 292 s.
5. Kretti B. (1978) Psihologiya u suchasnomu sporti: pidruchnik dlya spetsialnostey z fizkulturnim uhiplom. M., Fizkultura i sport, 237 s.
6. Melnikov M.V. (1987) Psihologiya: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi/ M., "Fizkultura i sport", 336s.
7. Piloyan R.A. (1984) Motivatsiya sportivnoї diyalnosti. M.: FiS, 108 s.
8. Puni A.TS. (1959) Narisi psihologii sportu: navchalno-metodichniy posibnik dlya vuziv. M. Fizkultura i sport, 308 s.
9. Rodionov A.V. (2004) Psihologiya fizichnogo vihovannya i sportu: pidruchnik dlya VNZ. M., 136 s.
10. Rudik P.A. (1964) Psihologiya: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M.: Fizkultura i sport, 464 s.
11. Singer R.N. (1980) Mifi i realnist u psihologii sportu: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M: Fizkultura i sport, 152 S.
12. Stanbulova N.V. (2005) Psihologiya sportivnoї kar'eri: pidruchnik dlya institutiv fizichnoї kulturi. M. 63 s.
13. Ueynberg R.S. Gould D. (2001) Osнови psihologii sportu i fizichnoї kulturi: pidruchnik dlya vuziv. Kiiv: Olimpiyska literatura, 335 s.
14. Ueynberg R.S., Gould D. (2005) Sportivna psihologiya: pidruchnik dlya vuziv. M.: Fizkultura i sport. 338 s.
15. Fehtuvannya: navchalna programa dlya dityacho-yunatskih sportivnih shkil, spetsializovanih dityacho-yunatskih sportivnih shkil olimpiyskogo rezervu, shkil vischoї sportivnoї maysternosti ta spetsializovanih navchalnih zakladiv sportivnogo profilyu. – К., 2014. – 50 s.
16. Hekhauzen H. (2001) Psihologiya motivatsii dosyagnennya. SPb.: Mova, 99 s.

УДК379.84:85+796.088+794.02:03+794.5:9+794.11:14

Дмитрук С.В.
к. пед. наук, доцент
Бричук М.С.
к. географ. наук, викладач
Єфанова В.В.
викладач
Дедух М.О.
аспірант

Національний університет фізичного виховання і спорту України

ТУРИСТСЬКА АНІМАЦІЯ ЯК ЗАСІБ РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядається актуальна тема, яка розвивається та потребує уваги для розвитку гармонійної особистості підростаючого покоління.

Туристська анімація стрімко розвивається, нами було з'ясовано, що роль занять анімаційного туризму не обмежується його місцем в дозвіллі школярів, його освітнім і виховним значенням. Участь школярів в анімаційному туризмі розвиває інтерес до нього, формує у них туристські вміння та навички. Заняття анімаційним туризмом тісно пов'язані з краєзнавством. Значна частина туристських походів, екскурсій і подорожей школярів має краєзнавчий зміст, є засобом фізичного виховання, оскільки забезпечує комплексний розвиток фізичних якостей і рухових навичок. В

анімаційному туризмі фізичні вправи позитивно впливають на організм учнів, сприяють вдосконаленню їх умінь та навичок.

Ключові слова: анімаційний туризм, рекреація, оздоровлення, школярі.

Дмитрук С. В., Брычук М. С., Ефанова В. В., Дедух М. А. Туристская анимация как средство рекреационно-оздоровительной деятельности детей школьного возраста. В статье рассматривается актуальная тема, которая развивается и требует внимания для развития гармоничной личности подрастающего поколения.

Туристская анимация стремительно развивается, нами было установлено, что роль занятий анимационным туризмом не ограничивается его местом в досуге школьников, его образовательным и воспитательным значением. Участие школьников в анимационном туризме развивает интерес к нему, формирует у них туристские умения и навыки. Занятия анимационным туризмом тесно связаны с краеведением. Значительная часть туристских походов, экскурсий и путешествий школьников имеет краеведческое содержание, что является средством физического воспитания, поскольку обеспечивает комплексное развитие физических качеств и двигательных навыков. В анимационном туризме физические упражнения положительно влияют на организм учащихся, способствуют совершенствованию их умений и навыков.

Ключевые слова: анимационный туризм, рекреация, оздоровление, школьники.

Dmytruk S., Brychuk M., Yefanova V., Diedukh M. Tourism animation as a means of recreation and wellness school age children. The article deals with an actual topic that is developing and requires attention for the development of the harmonious personality of the younger generation.

Tourist animation is rapidly developing, it was found out that the role of animation tourism is not limited to its place in the leisure of students, its educational and educational value. Participation of pupils in animation tourism develops interest in it, forms tourism skills and skills in them. Classes in animated tourism are closely linked to local lore. A significant part of tourist trips, excursions and trips of schoolchildren has a linguistic content, is a means of physical education, because it provides a comprehensive development of physical qualities and motor skills. In animation tourism, physical exercises have a positive effect on the body of students, contribute to the improvement of their abilities and skills.

Keywords: animation tourism, recreation, health improvement, schoolchildren.

Постановка проблеми. Неодмінною умовою гармонійного розвитку особистості школяра є достатня рухова активність. Зменшити гіпокінезію, розвивати рухову активність покликана туристська анімаційна діяльність як під час занять фізичною культурою, так і в позаурочний час. Сучасний екологічний стан навколишнього середовища, величезна кількість інформації, яка оточує школярів, продукує гостру необхідність у відновленні духовних і фізичних сил. Саме через потребу суспільства у зміні оточення, емоційному переключенні, останніми десятиріччямиширокої популярності в Україні та світі набуває використання такого напрямку туристської діяльності як анімація, що є засобом відпочинку, рекреації та оздоровлення. Кінцевою метою анімаційної діяльності є позитивні емоції, відчуття задоволення від спортивних ігор, змагань та від відпочинку. Особливо актуальним є використання анімаційної діяльності в шкільному житті як ефективної оздоровчої технології. В програму шкільної освіти вже введений активний туризм, туристські походи та подорожі, скелелазіння, плавання, біг, рухливі ігри, хода на лижах та їзда велосипедах. Для залучення більшої кількості школярів до спортивно-оздоровчого туризму, з метою забезпечення їх рекреації та відпочинку, необхідно застосовувати анімаційні заходи у вигляді спеціалізованих тренінгових програм, туристських ігор, активних геоквестів, конкурсів, вікторин тощо. Нині формується особливий напрям в туристсько-рекреаційній діяльності, що поєднує вже усталені види туризму з різноманітними анімаційними програмами, його узагальнено називають анімаційний туризм.

Аналіз літературних джерел. Аналіз літературних джерел свідчить про те, що анімаційний туризм з кожним роком набирає все більшого попиту, як в Україні, так і за її межами.

Питаннями застосування анімації в туризмі займалися вітчизняні Байлик С. (2006, 2008), Любіцева О., Бабарицька В., Малиновська О. (2008), Дмитрук С., Дмитрук О. (2012) та зарубіжні Власова Т. (2010) вчені. За твердженнями групи дослідників Хідіров А. (2011), Топілко Н., Семенюк В. (2012) заняття анімаційним туризмом покликані формувати у дітей ціннісне ставлення до суспільства і держави, до людей, природи і праці, ціннісне ставлення до себе і свого фізичного «Я» і вчить тому, що необхідно знати і вміти кожній людині: від поведінки в повсякденному житті і побуті – до необхідності врятувати себе і надати допомогу оточуючим в надзвичайних ситуаціях.

Мета статті – розкрити роль туристської анімації як засобу активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності дітей шкільного віку.

Методи досліджень: теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел, антропометричні методи дослідження, фізіологічні методи дослідження, соціологічні методи (метод анкетування), педагогічні методи (спостереження, експеримент), методи математичної статистики.

Результати дослідження та їх обговорення. Інтенсивний розвиток активних форм рекреації та туризму сприяв виокремленню у другій половині ХХ століття самостійного виду професійної діяльності з надання специфічного виду нематеріальних рекреаційних послуг в сфері дозвілля, за яким спочатку у Франції, а також франкомовних частинах Бельгії та Швейцарії, а згодом в Італії, Іспанії й Туреччині закріпилися назва “анімація”.

Поняття “анімація” походить від латинського *anima* – вітер, повітря, подих, душа. Похідне дієслово *animatus* – оживлення, приведення до руху, також має такі значення як наснага, натхнення, залучення до активної діяльності. Отже,

узагальнено *анімація* – це оживлення (активізація) певної діяльності й організація безпосередніх вражень від особистої участі в цій діяльності.

В кінці ХХ століття поняття “анімація” починає використовуватися й у німецькомовних країнах. Так в 1989 році Віденська академія соціальної роботи запропонувала для підвищення кваліфікації соціальних працівників ввести післядипломний курс під назвою “Соціоанімація”, що мало на меті ввести в дію методологію, яка б стимулювала творчість, відкритість та партнерство в роботі з населенням, допомогла уникнути непорозумін між працівниками різноманітних дозвіллевих закладів та маргінальними групами суспільства (Петрова І.В., 2005).

Зазначимо, що на сьогоднішній день поняття “аніматор” є загальноновживаним, однак не є остаточно усталеним. Зазвичай поняття “аніматор” вживається паралельно з власними назвами професій пов’язаних з туризмом та загалом рекреаційною діяльністю в сфері дозвілля.

При цьому робота аніматора в туризмі ґрунтується “на принципах і цінностях активного ентузіазму і знаходиться в інституціональних межах, що можуть набувати різних форм (асоціації, соціокультурні установи, локальні спільноти, заклади культури, міністерства). Вона потребує різних прийомів, що зобов’язує аніматора бути компетентним, кваліфікованим і здійснювати різноманітну практику культурного, художнього, естетичного, громадського, спортивного, прикладного й інших типів, які виражаються в однорідній або диференційованій аудиторії (робітники, середні класи, молодь, люди похилого віку, жінки)”. Власне аніматори у Франції беруть участь у таких видах рекреаційно-дозвіллевої діяльності активності як креативна (творча, зокрема ігрова) діяльність (84%), фізичний розвиток, активний туризм спорт (51%), економічні проекти (51%), громадська та політична робота (51%), психолого-педагогічна діяльність (46%), культурно-освітня робота (43%), туристична діяльність (36%), наукова діяльність (28%) (Кірсанов В.В., 2000).

У Великобританії термін “аніматор” менш поширений здебільшого фахівця з організації туризму й інших видів рекреаційної діяльності в сфері дозвілля називають “соціальний працівник”, “спеціаліст по роботі з молоддю у громаді”. Серед провідних вищих навчальних закладів Великобританії, в яких здійснюють підготовку кадрів для туризму й рекреаційної діяльності в сфері дозвілля слід назвати:

- інститут адміністративного управління парками та відпочинком, що готує організаторів дозвілля у парках; Інститут муніципального відпочинку та розваг, який здійснює підготовку спеціалістів для організації дозвіллевої діяльності у благодійних організаціях та культурно-дозвіллевих закладах муніципалітету;
- асоціацію управлінців службами відпочинку, що випускає фахівців з організації спортивних змагань, обслуговування глядачів, контролю за роботою барів, кав’ярень тощо;
- асоціацію керівників гральних майданчиків, метою якої є підготовка організаторів відпочинку на гральних майданчиках, організаторів дозвілля підлітків та молоді;
- інститут вивчення будівництва та роботи басейнів, який займається проектуванням та будівництвом басейнів і спортивних центрів тощо (Петрова І.В., 2005).

В США аніматорів як фахівців в галузі рекреаційного обслуговування в сфері дозвілля називають “рекреаторами”, а фахівців, що спеціалізуються на системах оздоровлення “рекреаторами-терапевтами”. В Канаді діяльність аніматорів в туризмі та рекреаційної діяльності в сфері дозвілля набула вагомого соціально-виховного значення тому зазвичай таких фахівців там називають “соціальний працівник”.

В Норвегії аніматори також мають статус соціальних працівників. Тут зокрема розрізняють три професійних і відповідних їм освітніх рівні підготовки таких “соціальних працівників”, а саме – “соціоном” (який працює в місцевих організаціях, дбаючи про соціальну безпеку), “соціальний педагог” (який організовує соціально-культурну діяльність з дітьми та підлітками) і власне “соціальний працівник” (який здійснює соціально-культурну діяльність серед інвалідів та осіб з особливими потребами).

У Фінляндії анімаційною діяльністю в туризмі й інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля займаються “секретарі з культури”, які традиційно мають класичну університетську гуманітарну освіту. Серед “секретарів з культури” зокрема розрізняють декілька типів. Так власне “секретар з культури” займається виключно адміністративною роботою переважно в державних організаціях. Діяльнісно-спрямовані секретарі з культури зосереджуються насамперед на суто організаційній роботі (організація різноманітних культурно-масових заходів: фестивалів, свят, клубних заходів, курсів тощо). Секретарі з культури педагогічного напрямку зосереджуються на наповненні туризму, й інших видів рекреаційної діяльності в сфері дозвілля виховним та розвиваючим змістом. Секретарі з культури політичного спрямування акцентують свою увагу на розвитку ініціативи та активності населення в галузі туризмі й інших видів рекреаційної діяльності в сфері дозвілля. Особливий менеджерський тип утворюють секретарі з культури, які організовують різноманітні туристські й рекреаційні заходи в сфері дозвілля основі засобів PR та сучасних ІТ-технологій (Петрова І.В., 2005).

Особливий психолого-педагогічний підхід до визначення змісту професійної діяльності аніматора відповідно до різних напрямків туризму та різних видів рекреаційного обслуговування в сфері дозвілля розвивається в Німеччині. Тут назва кожної професії з широкого спектру анімаційної діяльності відповідає змісту роботи фахівця з конкретною групою населення: “соціальний працівник з людьми похилого віку”, “педагог вільного часу”, “організатор молодіжного та дитячого дозвілля”, “спеціаліст у справах дітей та юнацтва”. При цьому діяльність “педагога вільного часу” й “соціального педагога”, передбачає більш креативний й незалежний характер, а робота “соціального працівника” більш регламентована і насамперед орієнтована на державні організації. Звернемо увагу, що в більшості англійських країн поняття “педагог” має дуже широке значення і зазвичай не застосовується для визначення конкретного виду професійної діяльності. Натомість, для переважної більшості європейських країн зокрема в Україні педагог – це традиційно самостійна професія.

Так педагог вільного часу розглядається німецькими вченими та практиками як працівник високої кваліфікації у

сфері послуг. Наукові засади поняття “педагог вільного часу” формується у Німеччині ще в 30-ті роки ХХ століття, однак спеціальна підготовка фахівців розпочинається лише з 70-х років ХХ ст. на спеціалізованих курсах працівників молодіжних центрів вищих навчальних закладах, а також на курсах педагогіки, вільного часу й туристики (Петрова І.В., 2005).

Головним завданням педагогів вільного часу є організація дозвілля та спілкування населення. А тому педагог вільного часу повинен вміти:

- порозумітися з представниками різних соціально-демографічних груп;
- розпізнавати й аналізувати потреби та інтереси відвідувачів соціально-культурних установ, сприяти їх задоволенню; допомагати вирішувати різноманітні проблеми підлітків та молоді;
- спрямовувати клієнта на прийняття самостійних рішень (але таких, які не суперечать морально-етичним, соціокультурним, етногеоологічним та психолого-педагогічним основам);
- систематично та цілеспрямовано залучати до соціально-культурної творчості самотніх людей та людей з особливими потребами; створювати в колективі дружню, доброзичливу атмосферу, здійснюючи при виконанні своїх функціональних обов'язків психолого-педагогічний вплив;
- володіти організаторськими здібностями, вміти координувати та направляти діяльність своєї команди;
- співпрацювати з іншими соціально-культурними, освітніми, виконавчими структурами, орієнтуватися у соціальній структурі регіону, зміцнювати стосунки з населенням, політичними та громадськими діячами, представниками засобів масової інформації; координувати соціально-культурні ініціативи, розробляти та реалізовувати дозвіллі проекти, здійснювати стратегію активного дозвілля;
- бути комунікативним, здатним до співчуття та розуміння, ініціативним та творчим у вирішенні соціально-культурних проблем особистості.

Зауважимо також, що незважаючи на певні розбіжності у назвах професійної діяльності фахівців-аніматорів в туризмі та інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля, спільним у їх професійній підготовці є базування на двох визначальних ідеях – ідеї професіоналізму та ідеї прав і свобод людини.

Тому для того, щоб ефективно здійснювати свою роботу, аніматор в туризмі та інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля повинен знати:

- теоретичні основи туризму (туризмологію) та досконало володіти практичними вміннями і навичками з спортивно-оздоровчого туризму;
- соціальну політику, законодавчу базу, основи юриспруденції та економіки;
- психолого-педагогічні аспекти розвитку особистості;
- теоретичні й методологічні основи анімаційної діяльності в туризмі й інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля, історію її становлення та формування;
- уміти здійснювати психолого-педагогічну діагностику, мати навички проведення соціологічних досліджень;
- вміти організувати та проводити різноманітні заходи для різних соціально-демографічних угруповань населення; мати необхідні медичні та психолого-педагогічні знання для проведення анімаційної діяльності з соціально-незахищеними верствами населення та особами з особливими потребами;
- захищати права та свободи людини в межах своїх функціональних обов'язків;
- мати високу загальну культуру, уважність, морально-вольові якості, комунікативність.

Основною, рушієм цих програм, є аніматор (англ. *Animator, animation* – оживляти, приводити в дію) – фахівець, спеціально підготовлений для організації і проведення дозвілля рекреантів (туристів), покликаний організувати і структурувати туристсько-рекреаційні програми, контролювати емоційний фон і забезпечувати активність всіх учасників заходу, підтримувати коректність і безпеку рекреаційного процесу [3, с 3-7]. Загалом розглядаючи анімацію в туристській діяльності виділяють наступні напрямки: костюмовані тури, шоу-музеї, тематичні парки та анімація відпочинку туристів в готелях і центрах відпочинку [1, с 166-167]. Виділяються види анімації, які задовольняють різні потреби відпочиваючих: анімація в русі, анімація через спілкування, анімація через залучення до культури, творча анімація, реабілітаційна анімація. Виділяють наступні функції туристської анімації: адаптаційна, стабілізуюча, оздоровча, інформаційна, освітня, вдосконалююча, рекламна, холистична. Анімація в туризмі організаційно може бути представлена: анімаційними заходами, анімаційними театральними діями, анімаційними експозиціями, анімацією в тематичних парках, спортивною анімацією, готельною анімацією [2, с.11-15]. Підсумовуючи зазначимо, що для дітей шкільного віку під час урочних та особливо позаурочних занять можна застосовувати анімацію, що представлена на рис 1.

Особливість анімаційної діяльності полягає ще й в тому, що займатися можуть навіть ті учні, які не мають особливих фізичних даних або мають обмеження в допуску до занять фізкультурою. До того ж, граючи, школярі краще засвоюють завдання, які є доповненням до предметів загальноосвітньої школи. Вихованці секцій по анімаційному туризму отримують підготовку, яка дає їм можливість брати участь в заочних історико-географічних експедиціях, в змаганнях по туризму, спортивного орієнтування, «Школі безпеки», юних інспекторів руху, юних друзів пожежних, здійснювати піші походи.

Висновки: Підсумовуючи вищенаведене зазначимо, що у більшості розвинених зарубіжних країн анімація (анімаційна діяльність в туризмі та інших видах рекреаційної активності в сфері дозвілля) є невід'ємною складовою усього спектру рекреаційної активності в сфері дозвілля, що утворює специфічний комплекс туропереїтинга з розробки і надання спеціалізованих програм проведення вільного часу (досить часто проявляється в організації розваг і спортивного проведення дозвілля, додаткових анімаційно-сервісних програм) готелями, ресторанами, компаніями з надання транспортних послуг: спортивні ігри, змагання, танцювальні вечірки, карнавали, хобі, заняття, заняття які входять у сферу

духовних інтересів (Любіцева О.О., Бабарицька В.К., 2008.).

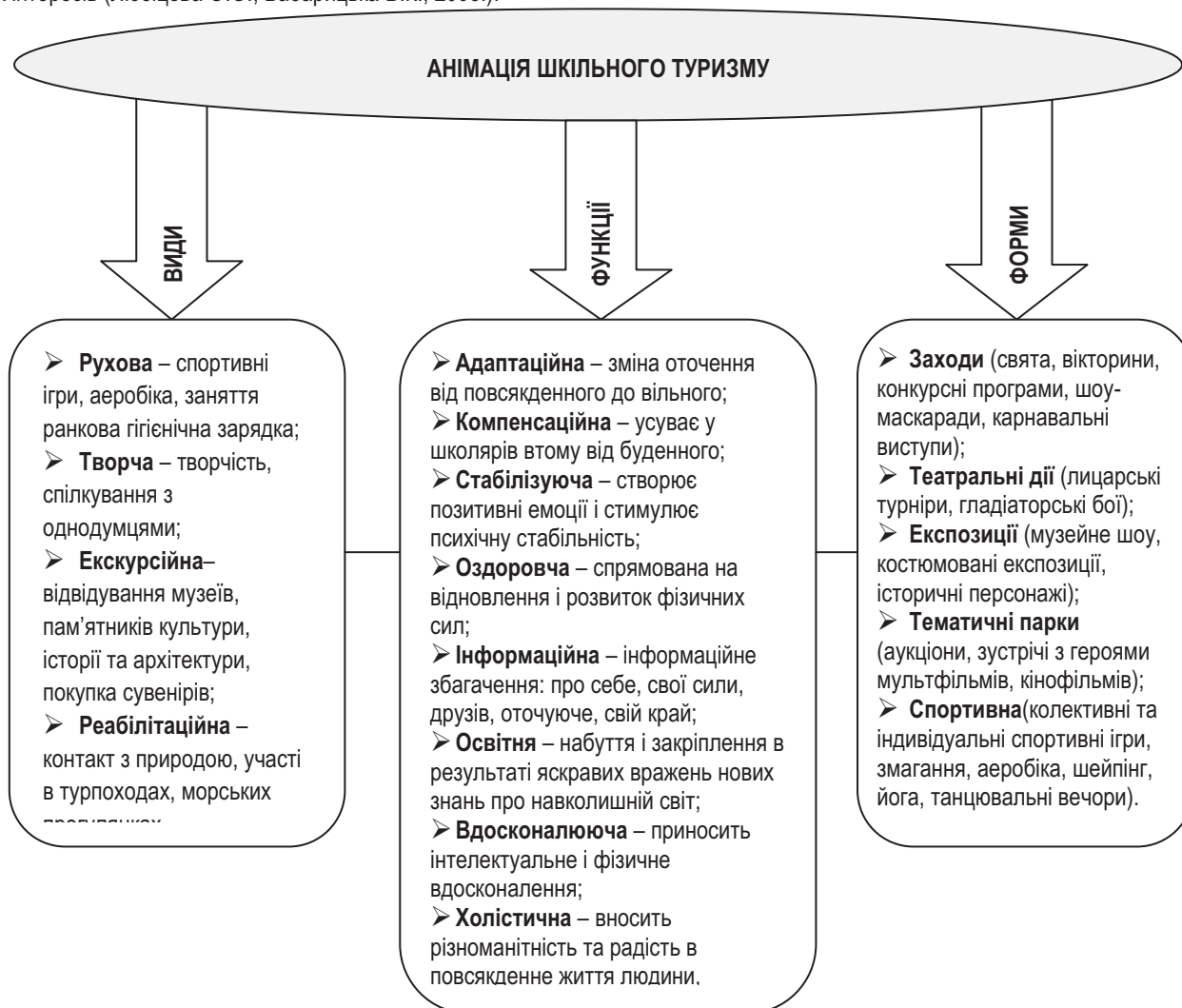

Рис. 1. Види, функції та форми анімації шкільного туризму

Фахівець-аніматор в шкільному туризмі та інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля, повинен бути готовим до систематичних робочих інтелектуальних і фізичних перевантажень, вміти швидко адаптуватися у професійному середовищі, вільно орієнтуватися в наукових концепціях та професійних інформаційних тенденціях, бути здатним чітко формулювати мету та завдання своєї діяльності й прогнозувати її результати, володіти професійною інтуїцією та різноманітними комунікативними навичками. Це особливо важливо в контексті того, що діяльність аніматора в туризмі та інших видах рекреаційної діяльності в сфері дозвілля значною мірою ускладнюється необхідністю працювати з представниками різних вікових груп населення з різним станом фізичного здоров'я та фізичної підготовленості, особами із спеціальними потребами, представниками різних соціальних верств, різних культур та традицій. Ці обставини зумовлюють значне розширення змісту професійної підготовки аніматора для шкільного туризму, а також і для інших видів рекреаційної діяльності в сфері дозвілля з посиленою орієнтацією на їх практичну підготовку. **Перспективи подальших досліджень** будуть спрямовані на актуалізацію перспективи подальших наукових і практичних пошуків в сфері анімаційного туризму.

Література

1. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. — К.: Альтерпрес, 2004.-288 с.
2. Байлик С.І., Кравець О.М. Організація анімаційних послуг в туризмі: Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 197с.
3. Дмитрук С.В., Дмитрук О.Ю. Соціально-педагогічні технології в туризмі. – К: Центр учбової літератури, 2012. – 328 с.

References:

1. Babaritskaya V. K., Malinovskaya O. Yu. (2004), Tourism Management. Touring. Conceptual and terminological foundations, service provision of tourist products: Educational guide. - K.: AlterPres, 288 pp.
2. Baylik S.I., Kravets O.M. (2008), Organization of animation services in tourism: Teaching. manual. - Kharkiv: KSAME, 197 p.
3. Dmytruk S.V., Dmytruk O.Y. (2012) Social-pedagogical technologies in tourism. - K: Center for Educational Literature, 328 p.